Ч. 240 (11.208). Львів, четвер 27. жовтня 1927. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Подвійна бухгальтерія.

Львів, 26. жовтня 1927.

Жидівська преса є у фазі офензиви проти... українців. Нині вже важко сказати, що тут іде про чисто моральне добро, про оборону підсудного, про висвітлення погромів. Ні, навпаки — робиться все можливе, щоби трагедію погромів заплутати, а одночасно її упростити. Звичайна подвійна бухгальтерія. Ту подвійну бухгальтерію приноровлювали жиди від першої хвилі зголошення українським народом прав на вільне життя. Живучи на українській землі, витискаючи з неї життєві соки, вони все були експонентами чужої культури, чужих політичних інтересів, залишаючи для себе виключно тільки інтереси економічні.

В париському процесі багато говориться про мниму неприхильність українців до жидів іще з часів крайно фільосемітської Центр. Ради, але ані одним словом не згадується про поведінку жидів у відношенні до українців і їх еманципаційних змагань. Всі дарунки в користь жидів від Центр. Ради жиди приймали з великою радістю, але одночасно поборювали безпощадно українські самостійницькі змагання. Розперезаність жидівської преси в добі Центр. Ради, кепкування з українських починів і змагань, перепони в державному будівництві доходили до крайних меж. Жиди на Україні були в безкритичній офензиві проти українців.

З приводу виданого Центр. Радою про персонально-національну автономію закону жидівська „Кіевская Мысль" писала 12. січня 1918:

„Принятый Радою законъ о національно-персональной автономіи является актомъ исторической *важности*. Радѣ принадлежитъ честь выступить піонеромъ въ смыслѣ созданія *новыхъ, невиданныхъ* въ исторіи *формъ государственнаго устройства*, формъ, выдвинутыхъ демократіей, какъ *единственный* при буржуазномъ строѣ способъ если не устранить, то по крайней мѣрѣ свести до минимума національную борьбу внутри отдѣльныхъ государствъ".

Отже 12. січня 1918 пеан у честь Центр. Ради за дарунок в користь жидів, у честь тої Ради, якій жидівські представники постійно кидали колоди під ноги. А на другий день (13. січня 1918) ситуація змінюється. З приводу проголошення Центральною Радою **самостійности** України „Кіевская Мысль" писала:

„Фактъ провозглашенія независимости Украины... является **торжествомъ не революціи и демократіи, а центрально-европейскаго империализма и реакціи. Это не праздникъ на улицѣ россійской, украинской и международной демократіи"**.

Чи не подвійна бухгальтерія? Те, що українці роблять самочинно в користь жидів, є добре і благородне, але те, що вони роблять для себе, для свого життя, є злим і реакційним, бо воно є шкідливе для інтересів „єдиної, неподільної" і жидівських борців за її велич. А як виглядає свято „на улицѣ россійской и международной демократіи", виділи жиди підчас наступу Муравйова, а ще краще і наглядніше підчас його побуту в Київі. Та про це мовчить жидівська преса.

А зате вона містить кільометрові описи звірств і страхіть, але лише у відношенні до жидів, так — немов би в часі революції і громадянської війни плила лише жидівська кров. Здебільшого всі ці описи є витвором буйної фантазії. Ось наприм. жидівсько-французький письменник Б. Лекаш, відкомендерований на Україну для зібрання фактів для оборони Шварцбарта, в книжці: „Коли вмирає Ізраель" описує страшний погром у Білій Церкві. Очевидно, всі ці страхіття вписується на рахунок українських військ. Але необережно автор ставить дату погрому: **28. серпня 1919.** А в серпні 1919 не було в Білій Церкві **ані одного українського вояка,** там панували тоді вже червоні війська. І знову подвійна бухгальтерія. У своїй щедрости всі варварства революційного часу жиди вписують на рахунок українських військ, **просто промовчуючи, що за одні були ті погромні „жолдаки".**

В протиукраїнській офензиві жиди нічим не помітують. Як таран висунено на сторінки преси відкритий лист Пінхоса Красного до ґенер. прокуратора Франції. Там жертва жидівської пристрасти змальована найчорнішими красками. П. Красний, б. український міністр для жидівських справ під кермою пок. Петлюри, як голови держави, запевнює, що він мав би багато сказати

„про кошмарну ролю самого Петлюри, як й інших членів жовто-блакитного брацтва. А на чолі того брацтва стоять якраз ті, що тепер перед судом будуть палити кадила в честь свого вмерлого „вождя" в крівавих погромах на Україні".

Він називає пок. Петлюру „погромовим отаманом" і на його сумління звалює двісті тисяч(?!) жидівських сиріт,

„яких родичі згинули з крівавої руки головного отамана Української Народньої Республики Симона Петлюри".

Не вважаємо себе покликаними вступати в полеміку з П. Красним, б. „петлюрівським" міністром, який на протязі пять літ сидів в кабінеті „жовто-блакитного брацтва", який з тим „брацтвом" тинявся навіть по Тарнові і який до кінця 1923 року брав міністерську платню з каси „кровожадного Петлюри". Це одно вже вповні вистарчає для зрозуміння нікчемности такого типа як Красний. Але беремо до рук брошурку, видану під датою: Камянець на Поділлі, серпень 1919 р. в українській і жидівській мові під написом: „До єврейського громадянства і робітництва на Україні", а в ній читаємо:

„Українська Народня Республика веде уперту боротьбу зі своїми ворогами ліворуч і праворуч за своє істнування і самостійність, за народню волю та здобутки революції, за закріплення за трудовим народом прав на землю і за забезпечення законів, захищаючих працю і весь працюючий люд. Російські більшовики-комуністи не можуть одвикнути від старовинного російського імперіялізму і вважають себе царськими наслідниками над Україною. Бажаючи здійснити комунізм силою багнета і за допомогою горожанської війни, вони викликають в народніх масах темні інстинкти і найгірші почуття. Ця система дала відповідні плоди: по Україні покотився ураган єврейських погромів. Соціялістичне Правительство, котре стоїть на чолі Республики, *веде разом з Головним Отаманом Петлюрою рішучу боротьбу з погромами...*"

А під тією брошуркою в 16 сторінок підпис: Народній Міністр Єврейських справ: **Пінхос Красний.**

І знов подвійна бухгальтерія Красного й його конналіоналів. В році 1919, коли українці представляли наглядну силу, погромниками були більшовики-комуністи, а пок. Петлюра вів рішучу боротьбу з погромництвом. Тепер же навпаки: Петлюра є крівавим отаманом, а більшовики поборниками погромів.

Беремо до рук львівську жидівську „Хвілю" і в передовиці з дня 19. ц. м., серед повені напушистої фразеольоґії, вичитуємо, що — мовляв — жиди розуміють змагання українців до самостійного істнування та що

„з вчинками злочинців Семесенка, Палієнка й інших, що ділали в армії от. Петлюри, не мали нічого спільного найкращі сини України. З відразою приймало вісти з Наддніпрянщини культурно більш дозріле українське громадянство нашої країни".

Після такої протекційної „похвали" зараз на другий день та сама „Хвіля" передруковує вийняток з фантастичного роману „Пожоґа" Софії Коссак-Щуцької, якоїсь істеричної „кресовянки", яка в повістевій формі мститься за втрату своїх посілостей. Описує вона **зі слухів і поголосок** погром у Проскурові, в якому кількість жертв подавано на 20 тисяч, а опісля зредуковано на 7 тисяч. Погрому довершила

„головно місцева петлюрівська залога, *але розпочав і заініціював його відділ галицьких січовиків*, що недавно прибув до міста".

А ці фантазії і вигадки подає жидівський орґан як „документ".

„*Зпоміж усіх документів* — пише від себе „Хвіля" — крівавої української ріжні, довершеної розсатанілими вемниками (жолдацтвом), зпоміж актів траґедії, що стинають кров у жилах, *документ*, який тепер оголошуємо, має хіба *найвимовнішу доказову силу*".

Вільно істеричній „кресовянці" в повістевій формі використувати розміри своєї буйної фантазії, однак не вільно орґанові, що хоче служити правді і справедливости, подавати цих нікчемних видумок як документ „найвимовнішої доказової сили" — тимбільше, що керманичі „Хвілі" хіба мали час і нагоду провірити, як малися справи в Проскурові. Чиж треба їм було вдаватися до фантазії п. Щуцької? Таж у Львові перебуває кількадесять проскурівських жидів, які не зі слухів, але як очевидці могли поінформувати лицарів штайґеріяди й шварцбардіяти про дійсний стан річей. А одночасно кидання болотом в українських січових стрільців, які в Проскурові не були, а яких боготворили українські жиди як відданих оборонців жидівського населення перед хвилею погромництва.

В світлі таких калюмній яку вартість мають поцукровані фрази про прихильність жидів до українських визвольних змагань? Ніякої; вони є хіба болючим насміхом над справою українського визволення, болючим і несмачним. З кожного рядка в жидівській пресі, з кожної заяви жидівських діячів виблискує вістря меча, встромлюваного в спину українського народу. Відбувається ґенеральна жидівська офензива проти українського народу під стягом подвійної бухгальтерії.

Кріза книжкового ринку та засоби боротьби з нею.

(З нагоди свята книжки.)

Книжковий ринок в сучасний момент переживає крізу майже в усіх країнах. Дослідники цього явища вбачають причину крізи в перепродукції книжкового матеріялу. Справді, взяти для прикладу хоча би Чехословаччину. В той час, як протягом 300-х років — від 1500 р. до кінця 18. століття — вийшло всього ледве 6000 чеських книжок як в межах сучасної Чехословаччини, так і за кордоном, тепер щорічно в одній Чехословаччині виходить біля 6000 чеських книжок. Як що порівняти книжкову продукцію в Чехословаччині за останні роки перед світовою війною з теперішньою продукцією, то зріст її за цей час збільшився удвоє, тоді, як населення Чехословаччини за той же час збільшилося лише на 6 проц.

А ще більший, можна сказати, нечуваний у світі зріст книжкової продукції припадає на долю **української книжки.** Ще яких-небудь 25 років тому на всьому просторі б. Росії, до якої входила й В. Україна, виходило річно не більше десятка українських книжок, тоді як в минулому 1926 році на Рад. Україні вийшло 1591 книжок українською мовою.

Однак даремно булоб вбачити причину кн. крізи у нас в перепродукції української книжки. Не слід забувати, що українців нараховуємо тепер приблизно 40 міл. душ, а тому випуску, на кращий випадок, 2000 назв українською мовою річно на всіх українських землях, розуміється, не можна вважати за перепродукцію української книжки, [illegible] що залишити на боці питання про її якість.

Щодо якости української книжки, що продукується на українських землях, то тут приходиться відріжняти продукцію Рад. України від продукції інших українських земель. З повною рішучістю можна сказати, що ні в Галичині, ні в Закарпатській Україні, ні в еміґраційних кольоніях не знайдете видавництва, яке поставилоб своєю метою продукувати брукову літературу. На жаль, не так стоїть справа в цьому відношенні на Рад. Україні, де випускається у світ ціла низка книжок, що мають впливати на найгірші почуття читачів. Тут дійсно можна говорити про **перепродукцію української книжки брукового характеру.**

Далеко в більшій мірі помічається зріст брукової літератури в інших країнах. В наслідок цього в багатьох державах повстало або стоїть на черзі питання про необхідність найрішучішої боротьби з бруковою літературою, що несе з собою безмірні шкоди для людства в сфері морального життя. Так, вже торік Німеччина ухвалила закон під назвою Schund u. Schmutzgesetz а в цьому році в Празі відбулася спеціяльна нарада для обговорення питання про засоби боротьби з порноґрафією та брудом в літературі.

Другу причину книжкової крізи добачують деякі в тому, що книжку

все більше заступають радіо, кіно та часописи. Але й ця причина не може відноситися до нашої крізи, бо вона йде поруч з нашою відсталістю в користуванні радіо, кіно та часописами.

Єдину причину нашої крізи на книжковому ринку можна вбачити в неумінні нашому використати всі засоби до поширення книжки. В доказ цього твердження можна навести той факт, що не одно видання наших видатніших письменників і учених цілими десятками років залишається нерозпродане й стає жертвою мишей на складі або продається на вагу, як паперовий матеріял. Якраз така доля загрожує творам одного з найкращих наших поетів Олеся лише тому, що він не в силі сплатити борг за помешкання, де переховуються його твори. Невже у нас не знайдеться ні одної книгарні чи редакції часопису, які викупилиб твори Олеся та пустили їх в обіг по дешевій ціні або як прилогу до часопису за невеличку доплату до його ціни?

З усіх боків чуємо ми нарікання на те, що книжка не знаходить покупця. Отже питання про засоби наближення книжки до населення набирає у нас першорядної ваги, і в цьому відношенні ми можемо дещо запозичити від наших сусідів. Найбільшу ролю в поширенні книжки відограє бібліотека. Кожна нова бібліотека не тільки сама стає покупцем книжок для комплетування ними бібліотеки, але підготовляє між читачами новий кадр покупців книжки. Отже даремно булоб думати, що бібліотека стоїть на перешкоді діяльности книгарні. Навпаки, розвиток бібліотечної справи потягає за собою й розвиток книжкової продукції. Тому не диво, що, напр., в Чехословаччині спілка книгарів взяла на себе ініціятиву в справі розробки законопроекту 1919 р. про заснування народніх бібліотек.

Другим засобом наближення книжки до її споживача є поширення сітки книгарень, а також організація мандрівних агентів (кольпортаж). На заході кольпортаж є дуже розвинений, але, на жаль, цим способом поширюються не рідко такі видання, які не можуть принести користи читачеві.

Третім засобом є встановлення ріжних пільг для покупців книжок. У цьому відношенні заслуговує на увагу засіб, який практикує одна з чеських книгарень в Празі, — а саме відпуск книжок в борг на умові виплати його тижневими ратами. Такий засіб дає можливість звичайному робітникові, що одержує платню раз на тиждень, уділяти певну суму зі своєї платні на придбання книжок для власної бібліотеки.

Накінець, поширенню книжки серед населення сприяє також організація свята книжки.

Не буду тут зупинятися над програмою цього свята, — на цю тему є докладний плян Головного Виділу Т-ва „Просвіта" у Львові, — я тільки хочу вказати на те, що не слід дивитися на це свято, як на якесь добродійне діло. Свято книжки це є свято нашої культури; українська книжка є спільним твором письменника, видавця і читача, і в цьому, може, полягає причина характеру нашої книжкової продукції — малої по скількости й здорової своїм змістом. Українська книжка дійсно є сумління українського народу, а тому письменники, видавці й читачі несуть відповідальність за розвиток української книжки, основи духової культури українського народу.

Прага, 20. жовтня 1927.

Ст. Сірополко.

„Геть неписьменність".

(Докінчення.)

V.

Так було до великої війни. Після війни вийшло Т-во „Просвіта" у Львові зовсім розбите. Скільки труду, енергії, моральних і матеріяльних засобів потрібно було на діло відбудови, зрозуміє тільки той, хто таку роботу переводив, або мав змогу зблизька до неї приглянутися.

Одинока підтримка, яку найшло наше Т-во і що з признанням треба піднести, це становище і відношення народу до освітніх змагань. Воно у тисячний раз розвіває цю тенденційно поширювану думку про неохоту українського народу до освіти. У зайвий раз можемо рухом останніх днів задокументувати те, що находимо в памятниках давніших часів, в описах подорожей чужинців тощо. Один з них, Антіохійський патріярх Макарій так говорить: „По всій козацькій землі дивний та гарний факт спостерегли ми. Всі вони, за малим виїмком грамотні, навіть більшість їх жінок та дочок уміють читати й писати й знають порядок служб церковних та церковні співи, і всі діти уміють читати, навіть сироти". (З опису подорожі в р. 1653).

Тому між змаганнями повоєнного часу займає одно з перших місць справа поборювання неписьменности. Т-во зі свойого боку розвинуло як найсильнішу акцію пресою, відозвами, видавництвами, тощо. Т-во покликало до життя як одну з перших після війни комісію для поборювання неписьменности. Притягнуло в її склад щонайкращі педагогічні сили. Т-во доручило своїм філіям і читальням складати і від себе комісії в тій справі, які повинні мати на увазі як найшвидшу ліквідацію неписьменности. А проте попри всі, ті так добре зрозумілі всякому освітникові труднощі, найтяжчою перешкодою, котра заморожує всі змагання, це відношення влади, вповні неґативне й вороже. Тимчасом на основі останнього спису населення находиться в Польщі 6,581.507 анальфабетів у віці від 10 літ вище, себто кождий пятий громадянин повище 10 літ не вміє читати й писати. (Цитовано з журналу „*Polska Oświata Pozaszkolna*" 1927 стор. 170). До цих виводів додає автор статті дуже знаменні слова: „*Najwięcej analfabetów mamy w województwach wschodnich*". Що ці слова значать, ми дуже добре розуміємо. Чи таким ворожим відношенням до великої і жертвенної праці Т-ва „Просвіта" влада осягне які успіхи в ліквідації неписьменности позволимо собі сумніватися. Що це не до осягнення, вистарчить вслухатися тільки троха глибше в тон обіжного письма Кураторії з 23. вересня 1925 ч. 26.877/I. Там говориться, що Міністерство В. Р. і П. О. мусить з уваги на тяжке господарське положення держави скреслити буджетові позиції, призначені для позашкільної освіти. Дальше каже обіжне письмо про високу суспільно-культурну ролю курсів для анальфабетів, відзивається до Шк. Пов. Рад, щоби доложили всіх зусиль і не дали впасти цим курсам, бо вони виконують направду велике післанництво ширенням освіти серед народу. Відзивається до учительства, щоби його заохотити до безкористовної наразі праці. Згадано дещо про добуття фондів з самоуправних установ тощо. В цьому обіжному письмі відчувається повну безрадність, відчувається те, що там гарними словами закривається сумну дійсність. А тут з другого боку ініціятиву, велику практику й досвід, а далі й глибоке розуміння роботи одного з найповажніших і найстарших освітніх товариств не тільки відсувається, але паралізується і ставиться перешкоди.

Таким робом неписьменність не пропаде. Вона буде щораз більше розростатися і з нею не дасть собі ради ніяка сила.

З народів Европи італійський належить до пих, що виказує дуже високий відсоток анальфабетів. І там держава не в силі дати собі ради з анальфабетизмом і тому всі громадські й освітні установи звязали себе в один Союз — „*Opera contra l'analfabetismo*", щоби при його допомозі могти вести успішну боротьбу. Це на доказ, що влада без громадських чинників і без їх допомоги всюди безсильна. Другий приклад це той надзвичайний рух за ліквідацію неписьменности, який бачимо в Союзних Радянських Республиках Сходу. На самій Україні в навчальному році 1925-26 було 17542 установ для ліквідації неписьменности, в яких побирало науку 728.417, а в році 1926/7 було 13022 установ, а в них побирало науку 538.909 осіб. Всі ці установи підтримувані державою. Держава стежить докладно, щоби кожного неписьменного притягнути до науки. Держава окреслює цей обовязок навіть певними законними постановами. Там кинуто гасло, щоби до 10-ліття революції не було ні одного пятьдесятьлітнього неписьменного на території союзних республик. А проте в останньому році щораз більше голосів з міродатних кол, що така мета не до осягнення і що далеко ще до повної ліквідації неписьменности. Ці два приклади говорять дуже багато і відповідну консеквенцію нехай витягне із сього влада, що ставить перешкоди, й громадянство, котре так байдужо усе приймає.

Щож до питання кваліфікації осіб, що учать на курсі для неписьменних, навіть на думку нам не приходить висказувати інший погляд, як той, що найкраще піде праця там, де працюватимуть кваліфіковані сили. В поважному розумінні цеї справи Т-во „Просвіта" як головне на курсах для освітніх робітників ставить питання підготовання до боротьби з неписьменністю, даючи цикль практичних лекцій і притягаючи до ведення практичних лекцій учасників курсів. До підручників для поборювання неграмотности видає методичні вказівки. Має на увазі приготовити видання повного методичного підручника так, щоби з нього могли користати й менше фахово підготовані учителі на курсах неписьменних.

Розуміючи так високо потребу фахового кваліфікованого учителя не можемо закрити і тої правди, що нераз некваліфіковані учителі на курсах давали надзвичайні результати і перевищали кваліфікованих своєю роботою. Захоплення справою робило із них правдивих педагогів на того рода курсах. Можна навести кілька десятків випадків, котрі показують силу роботи, яка виходить із захоплення, із жертвенної праці. Ця велика сила творить чуда і дивує всіх тих, котрі розраховують тільки холодно на вплив і вагу більше або менше матеріяльних сил. Це є те саме чудо, котре веліло Стефаникови створити безсмертний образ маленької Доці, здається найменшої на цілому світі і може в цілій людській історії учительки на курсах дозрілих старших неписьменних.

*

Для Т-ва „Просвіта" важний ще один момент, якого не відчуває ні адміністрація ні шкільна влада. Для нашого Товариства питання неписьменности серед старшого громадянства, це питання так життєве, що ми не можемо відкладати його ні на одну днину. Кожної хвилини ми мусимо зводити боротьбу. До тої боротьби закликаємо всіх. Це наче горить дах над нашою головою. А коли хата горить, не ждемо аж прийде вишколена пожарна сторожа, але кожний спішить з допомогою і від всякого приймаємо її, коли вона тільки щиро подана.

Питання неписьменности це у вужчому змислі питання освіти. Це право до освіти, одно з найдорощих прав. В даних умовах одно з нечисленних, які маємо. Це право є таке, що ми мусимо з нього користати, а в слід за тим мусимо піднести найбільше рішучий голос в його обороні.

М. Галущинський.

З процесу Шварцбарта.

Париж, 21. жовтня 1927.

Шварцбарт агентом?

Третій день розправи починається читанням довшого листа лівого ес-ера Добковського, бувш. помічника комісаря жидівських справ у комісаіяті національностей при радянськім уряді в Москві 1918 р. Добковський, що знав Шварцбарта добре віддавна, стверджує, що цей був більшовицьким агентом. На це Шварцбарт не в силі відповісти нічого іншого як те, що Добковський — Юда. Чому? Бо він жид, а прецінь жид не повинен виступати проти жида. Адвокат Шварцбарта Торрес покликується на те, що Добковського здемаскував у 1918 р. Бурцев як провокатора. На це Вільм, оборонець рідні Петлюри, відповідає, що тут діло тільки в перевірці чи Шварцбарт казав правду, заявляючи, що не мав спільників.

Слідуючим пунктом дискусії стає проскурівський погром. Оборонець Шварцбарта силкується доказати, що відповідальність за нього паде на Петлюру. Кампінчі відповідає на те, що французькі ґенерали Петен і Нівель теж не були відповідальні за бунти в французькій армії. Важне те, що Петлюра погромів не приказував і з ними не солідаризувався.

Два спеціялісти від „розвідок" політичної і наукової.

Із зізнань свідка генерала Шаповалова слід підкреслити ролю Володіна московського агента, присланого із спеціяльним дорученням із Москви. Володін вумів познайомитися із Шаповаловим і жити якийсь час у нього у Парижі, щоби дістати деякі подробиці про Петлюру. В пів години після вбивства Петлюри Володін прийшов до Шаповалова і поводився дуже дивно, буцім то не знаючи про подію. Шаповалів почав стежити за ним і ствердив, що Володін знав про вбивство і був знайомий із Шварцбартом.

Дуже смішною є роля свідка професора від літератури Поля Ляншевена „спеціяліста від погромів", тому, що він прочитав, як каже, „всю" літературу в цьому питанні. На підставі цеї літератури він робить висновок, що моральна відповідальність за погроми паде на начального вожда отамана Петлюру. Адв. Кампінчі питає його звідки він це все знає. Проф. Ляншевен: з документів, матеріялів комісій Черв. Хреста, Ліги Прав Людини. Кампінчі: — Я хилю голову перед сміливістю, з якою вчений професор дозволяє собі на категоричні висновки про устрій і лад далекої та маловідомої країни... але чи шан. професорові відомо, що Петлюра видавав прикази про арештування погромщиків і що одного із них Семесенка розстріляли в присутности самого Петлюри. Той, хто власноручно розстріляв Семесенка, явиться тут як свідок.

Гомін зневаги і гомін правдивий.

Підчас зізнань бувш. прем'єра міністра в уряді Петлюри В. Прокоповича, адв. Торрес прочитує одну статтю із „Тризуба" як зразок статтей, що вік-то підюджували до бунту. „Лях" де Па-

й" додає такий коментар до цього моменту: „Багато галасу звечева... Треба справді доброї волі, чи радше: злої, щоби бути в бунтарськім настрою під впливом таких рядків. Ах! якби деякі газети, близькі вашому серцю, пане Торрес, писали завсіди таким блідим чорнилом!"

Прокоповичу переривають так голосно і так сильно, що він зізнає півтора години зі значними перервами. Увесь час іде поєдинок між двома адвокатами, яким акомпаніює вся саля, поділена на два табори, приятелів і ворогів Шварцбарта. Хто не чув ніколи розправи у французькім суді, не в силі собі уявити гомону, яким вибухають темпераменти. Нам здавалось би, що наш предсідник повинен би вже сто разів припинити розправу. У французькім суді після найбільшого крику та авантур, в хвилину пізніше кожний володіє собою і саля миттю затихає. Прокопович лекни дійшовши до слова протестує проти того, щоби його статтю про кримську кольонізацію звязували з погромами. Жидівська кольонізація на українських землях, усім відомо, причиняється до росту антисемітизму.

Засідання перерване серед страшного гомону.

Горячий фанатик чи холодний спільник?

На закінчення, варт навести кілька рядків із невеличкої статті редактора тижника „Лентрансіжан" Леона Бельгі, який незвичайно влучно зясовує дотеперішній хід процесу підкреслюючи, що т. зв. політичний процес перемінюється в рассову боротьбу: „На підставі тези оборони дрібний годинникар з паризького передмістя був тихим жидком без ніяких звязків з політичними партіями, і який довідавшись про побут от. Петлюри в Парижі, чуючи, що на його рахунок кладуть засуди та насильства численних жидівських жінок убив отамана, щоби помстити свій рід. Але є люди добре інформовані, які стверджують з усіма даними правди, що Шварцбарт не має в собі нічого з фанатичного містика, що він є анархістом, був уже раз засудженим і що більше: легко доказати, що Петлюра не був у принціпі антисемітом і що його політика визначувалась завсіди прихильністю до жидівського питання та до самих жидів, яких він навіть прийняв до складу свого уряду. Колиж є правдою, що Шварцбарт був у звязках із Раковським і його по невидимому протегували та що він ділав як агент „чека" і що радянський амбасадор, якого ми саме тепер звільнили вважав Петлюру небезпечним противником свого уряду і одною з тих жертв, які є призначені під револьвер тоді вся справа змінює свій вид і тоді її характер сильно погіршений".

В. З.

Всі українські діти до української школи! Хто минає свою рідну школу і посилає дитину до чужої школи, — той ворог своєї дитини і української нації!

Виставка української книжки у Львові.

Львів, 25. жовтня 1927.

В малій салі та двох сумежних до неї кімнатах Народнього Дому (II. поверх) у Львові відкрито заходами філії „Просвіти" ім. Шевченка на Львів-місто ще в неділю виставку української книги. Про неї ми вже згадували коротко, та вона заслугує на те, щоби їй приглянутися трохи ближче.

Зараз при вході на салю вдаряє кожного велике богацтво зібраних експонатів: книжок, журналів, преси, графіконів, а навіть моделів (моделі сцен і декорацій виставила Театральна Комісія Гол. Виділу „Просвіти" у відділі драматичних видань). На виставці наглядно бачимо як дуже на краще змінився протягом останніх літ і зовнішній вигляд наших видань. Стоїть він тепер високо під мистецьким оглядом — а це доказ і то безсумнівний доказ культурного поступу. Нині видавці прикладають велику вагу до зверхнього вигляду книги та дбають про те, щоби він стояв на мистецькому рівні здучи, очевидно, на стрічу смакам читача-консумента.

На першому місці бачимо гарно і систематично розложені видання „Просвіти" в такому порядку: а) книжки, що відносяться до книгознавства — це переважно недавні, скажемо, молоді видання, але вже досить чисельні; б) видання „Просвіти" від найдавніших часів її істнування уложені в хронольогічному порядку. На них бачимо історичний розвиток видавництв „Просвіти" і взагалі української книжки в Галичині. Окрему ділянку займають тут майже усі річники календарів „Просвіти". Цього року появився 50-ий річник; в) літературні видання Товариства, як українська письменність, повісти, оповідання і наукові твори, що входять у ділянку історії українського письменства; г) видання фонду „Учітеся"; ґ) мандрівна бібліотека (один оригінальний зразок) а над нею карта Галичини, на якій унагляднений рух мандрівних бібліотек; д) видання „Просвіти" на Наддніпрянській Україні, на Закарпатті і видання „Руської Бесіди" на Буковині; е) драматичні видання і журнали, як „Письмо з Просвіти", „Аматорський Театр", „Бібліотечний Порадник". У тому відділі є й видання „Русалки". Тут, як вище згадано, є і моделі сцен, куліс, куртин а також і альбоми з фотографіями аматорських гуртків з найріжнороднійших місцевостей західно-українських земель. У відділі „Просвіти" є також видання накладні Оренштайна в Липську. В горі по стінах розвішані картограми (ґрафікони), що унагляднюють всесторонно розвиток „Просвіти", зріст читалень, філій, членів і видань та портрети перших голов „Просвіти". Ціла саля украшена прегарними килимами з глинянських варстатів Хамули. А це причиняється у великій мірі до скріплення загального незвичайно приємного враження на глядача.

За виданнями „Просвіти" йдуть музичні видання видавництв: „Торбана" у Львові, „Пісні" теж у Львові і „України" у Берліні. Всі вони роблять дуже миле враження своїм зовнішним виглядом. Виставляє їх книгарня Наукового Тов-а ім. Шевченка. Крім того виставляє вона свої власні видання, видання київської Української Академії Наук, Науково Т-ва ім. Шевченка у Львові, Державного Видавництва України в Харкові і видавництва українських клясиків „Сяйво" у Київі. Особливо ці останні видання „Сяйва" приковують увагу всіх відвідувачів своїми високомистецькими і змістовими окладинками.

Дуже добре враження роблять чисто-наукові видання Українського Громадського Видавничого Фонду в Празі, а далі видання берлінського видавництва „Українське Слово" і празького „Української Молоді".

Окремий відділ займають видання Української Книгарні і Антикварні у Львові, яка може похвалитися вже досить значним доробком. Дуже симпатичний куток виповняють на виставці добре уложені та ріжнородні видання львівського „Сільського Господаря". Є там великі передвоєнні та повоєнні фахові книги і журнали.

„Червона Калина" утворила поважний відділ у виставці та приковує увагу відвідувачів цінними виданнями, що поглиблюють і збогачують велику традицію наших визвольних змагань. Над гарно і зі смаком уложеними книгами, що криють скарби найсвітліших і найтрагічніших днів нашої історії стоїть немов на сторожі тих скарбів постать покійного полковника Вітовського. Сторожким оком глядить він з портрету кисти арт. проф. П. Холодного на те велике моральне добро українського народу.

За „Червоною Калиною" йдуть видання „Українського Пластового Уладу" і „Краєвого Товариства охорони дітей і опіки над молоддю". Богато місця займають видання „Світа Дитини". Вони богаті числом і ріжнородністю. Бачимо там всі річники одинокого в нас діточого журналу і численні прекрасно ілюстровані книжки для української дітвори та молоді. Все це видання М. Тараньки. Дійсно подивляти треба енергію та працю тієї людини, що одна одинока змогла серед наших обставин досягнути таких великих успіхів у ділянці діточих видань. Всі вони прегарно ілюстровані, а своїм зовнішним виглядом розбуджують у нас подив. Про зміст їх нема що й казати. Він добірний, патріотичний, національно-виховуючий. Всі ті видання можна сміло поставити поруч анальогічних видань кожної культурної нації заходу.

Окреме місце у виставці займає й українська преса. Бачимо її всю з Галичини, Волині, Холмщини, Закарпаття, Буковини і Америки. Є й еміграцтська преса. Шкода, що майже незаступлена теперішня українська преса Наддніпрянської України. Та цього не можна брати за зле аранжерам виставки, бо її тут майже неможливо роздобути.

Окремий куток у виставці займає „Новий Час" і його видання, все відбитки в друкованих у ньому фейлєтонів. В сумежній до салі кімнаті розложені видання, картограми, відзнаки, прапор і бунчук „Сокола-Батька". Тутже побіч розложив свої журнали, книги, картограми і прегарні альбоми Ревізійний Союз Українських Кооператив. За ними обома бачимо педаґоґічні видання „Рідної Школи". В тійже кімнаті бачимо і книжки віденського видавництва „Верництора". Останню кімнату займає друкарня „Діла". Є там друкарська кашта і мала друкарська машинка т. зв. бостонка, яку обслугує двох друкарських практикантів.

Ціла вистава робить якнайкраще враження. Всі відвідувачі вписуються в окрему книгу, з якої ми переконалися, що досі відвідало виставу за мало україн. громадян Радимо кожному піти на неї, а напевно вийде вдоволений і підбадьорений. Всім аранжерам вистави належиться щире признання за її влаштування.

В. М.

Процес Шварцбарта.

(Семий день.)

Вчора доповняв зізнання св. **Тьомнін.** Він твердить, що Петлюра поносить більшу вину за погроми ніж Денікін, а це тому, що Денікін був невільником своєї армії, навпаки Петлюра був вождом своєї армії. Адв. **Кампінчі** зазначує, що Денікін був знаний вбийник, противно Петлюра видавав прикази проти погромів. Об. **Торес:** Вину Петлюри вже доказано, зате заяву тов. Кампінчі, що Денікін це убийник захowаю собі в памяти. Св. **Чіріковер** переконаний про вину Петлюри. В Житомирі підчас погромів Петлюра не хотів приняти жид. делегації, а погром трівав далі. Підчас погрому в Лизаветгороді Петлюра сказав, що армія робить це, що їй подобається. Підчас переслухання св. Чіріковера адв. **Кампінчі** порівняв українську армію з армією французької революції. **Торес** запротестував проти цього, заявляючи, що це образа для армії французької революції. Адв. **Кампінчі** заявляє, що порівнання є влучне. Армія Петлюри розстрілювала безкарно жидів, а французька рев. армія розстрілювала людей за крадіж курей. Св. **Чіріковер** (до Кампінчія): Колиб ви мали людське серце, то ви були би з нами. Адв. **Кампінчі** відповідає, що він цілим серцем є на боці жидів і є противником погромів, а не боронить убийника, бо є думки, що Петлюра не поносить вини за погроми. Св. **Моцкін** стверджує вину Петлюри. Перший справжній приказ проти погромів видано рік після того, як зачалися погроми. В семому дні розправи відчитано зізнання св. Осипа **Безпалка**, бувш. мін. праці при уряді Петлюри, який не міг звявитися на розправі з причини недуги. Свідок пише, що й українці і жиди знають добре, що Петлюра не організував погромів. З черги відчитано зізнання померлого свідка **Коваля**, про якого згадує акт обвинувачення.

Після переслухання судом свідка оборони **Як. Сафро**, обор. **Торес** звернувся до адв. Кампінчі зі заявою, що готов зректися переслухання судом дальших свідків оборони, коли цив. обвинувачуючі також зречуться дальшого переслухання свідків обвинувачення. Адв. **Кампінчі** після короткої наради з адв. Вільмом згодився. На це об. **Торес:** Отже справа полагоджена. Ви виголосите обвинувачуючу промову завтра, а я післязавтра. Представникові Жид. Тел. Аґ. заявив **Кампінчі**, що в обвинувачуючій промові старатиметься бути звязким. Тому **можливо, що присуд западе вже завтра, себто 26. жовтня.**

СОЙМ І СЕНАТ СКЛИКАНІ.

Варшава, 25. жовтня 1927.

Декретом президента держави з 21. ц. м. скликано сойм і сенат на звичайну сесію від дня 31. жовтня ц. р. Рішення марш. Ратая в справі зібрання сойму на перше засідання сойму досі не запало. Рішення це залежить від зложення міністром скарбу в сойм. канцелярії бюджетового прелімінаря. В сойм. колах думають, що сойм не збереться на наради перед 2. або 3. листопадом.

АРЕШТУВАННЯ ЕМІСАРЯ КН. КАРЛА

Букарешт, 25. жовтня 1927.

В ночі арештовано на станції Тініштi Маноілеску, бувш. держ. заст. секретаря в міністерстві фінансів у кабінеті ген. Авереску. Він виїхав з Парижа до Букарешту. Поліція ствердила, що Маноілеску стрічався з кн. Карлом. Підчас ревізії куфрів найдено кілька листів кн. Карла до провідників рум. партій і інші компромітуючі папери.

Відень, 25. жовтня 1927.

„Н. Фр. Пр." подає, що Маноілеску хотів від 1. XI. видавати новий часопис п. з. „Краін Ноу" (Нова Зоря), себто новий король. Часопис мав аґітувати за поворотом бувш. наслідника престолу кн. Карла до Румунії.

ПОВСТАННЯ В АЛЬБАНІЇ.

Париж, 25. жовтня 1927.

В Альбанії вибухло знову повстання. Тутешні часописи побоюються, що події можуть спричинити інтервенцію Італії в користь теперішнього президента Альбанії. Є навіть несправджені чутки, що Альбанія вже звернулася до Італії за збройною поміччю.

Льондон, 25. жовтня 1927.

Аґ. Райтера подає, що в Альбанії вибухло повстання кількох племен проти диктатури Ахмеда Зогу. Революціонери закидують йому, що приказав убити посла в Празі Цену бега та що продав Альбанію Італії. Революція поширилася скоро по всій Альбанії.

Біржа.

Гроші.

Американський долляр 8·88 і пів пра ниж кової тенденції. Банк Польський платив за доляра у готівці 8·85, за Ню Йорк 8·88, Льондон 43·32, Цюріх 171·54, Париж 34·95, Брукселя 24·76, Медіолян 48·61, Амстердам 357·85, Прага 26·35, Штокгольм 239·30, Копенгага 238·0, Осльо 233·88, Данціг 172·85, Відень 125·54, Берлін 212·05, Канада 8·88.

Збіжжє.

Пшениця дворська 47·25—48·25, пшениця селянська 45·25—46·25, жито 38—39, ячмінь бровар. 41—42, ячмінь на перемол. 35·50—36·50, ячмінь пашний 33·75—35·50, овес 33·75—35·50, кукурудза румунська 30·50—31·00, бараболі рофовані 6·40—7·00, фасоля біла 45—55, фасоля кольорова 53·50—55·50, горох пiввікторія 72—82, горох полевий 45—55, бобик 37·25—38·25, сіно 7·50—8·50, солома 4·25—4·75, гречка 35·75—36·75, лен 60·00—63·00, ріпак озимий 60·50—62·50, грисік кукурудзяний 52—53, мука кукурудзяна 34·75—35·75, отруби житні 23·00 23·50, отруби пшеничні 22·50—23·00, крупи гречані 76—78, пшоно 71·25—75·25, крупи ячмінні 62—66, конюшина червона 275—300, мак синій 115—135, мак сивий 100—110, мішки ютові, нові 1·70, мішки ужвані 1·50—1·60

НОВИНКИ.

— **Вистава української книжки і преси** влаштована в салях „Народнього Дому" у Львові на другому поверсі. Отворена кожного дня від 9-ої до 20-ої год. Богацтвом і гарним упорядкуванням друкованого слова вистава робить миле враження на відвідувачів. Кожна українська родина й установа повинна сворестати і посвятити кілька хвилин на відвідини виставки.

— **Інспектор Тарас „при роботі".** Пишуть нам з Яворова: Як відомо, львівська кураторія попереміновала протиправно українську мову в школах по наших селах на т. зв. „утраквізм", опираючи своє рішення на твердженню, начеби по даних громадах було по 20 голосів за шкільних дітей, що хочуть польської мови навчання. В тій справі внесено у нас своєчасно рекурси до Варшави і зажадано слідства, хто пофальшував декларації, щоби тих шахраїв покарати. Тепер вернули ті рекурси на руки тут. інсп. Тараса, який — видно — й дістав наказ перевести слідство. Одначе той пан інспектор переводить слідство тенденційно, а навіть накидається на людей, що вносили рекурс проти утраквізму до Варшави і грозить їм репресіями. Таке було прим. у с. Новосілках, де той всевладний пан позволив собі тероризувати громадян, головно свідомого нашого чоловіка Турка, визначного просвітнього діяча. Добре то слідство і добра то буде реляція з нього! Проти такої „роботи" наші громади мусять застерегтися. Свого не даруємо, хочби й не богатся. Свого не даруємо, хочби й не богася. А про того Тараса ще незабаром напишемо ширше. Н.

— **З Каси Хорих у Львові.** В місяці вересні ц. р. зголосилося до львівської Каси Хорих 15.310 осіб. З того незадібних до праці було 2.074 осіб, до специялістів відіслано 8.185 хорих, випадків для заразно хорих членів було 802, для заразно хорих їх родин 1.418. Підмог виплачено на суму 123.607.38 зол. [illegible]

видано в аптиці при вул. Браєрівській 14.685, в аптиці при вул. Фредри 10.210. У вересні вмерло членів Каси 37, членів родин 62.

— **Львівська хроніка.** Ріжним промисловцям продавали фальшиві стемплі два тінні промисловці Кімель і Кляйнвахс, фабрикуючи стемплі у себе в хаті. —

— **Податок без милосердя.** Мін-ство скарбу заявляє, що речинець заплати за доходний податок 1927 р. не буде продовжений поза 1. листопада.

— **Нещастя й катастрофи.** В англ. графстві Варвік появилась нова недуга, наслідком якої люди тратять мову; на кільканадцять недужих 8 жертв. — В околиці Гельсінгфорса в одним кіно згоріло 21 осіб.

— **Похорони Даніловського.** Після Жеромського, Раймонта та Каспровича, Даніловський теж мав офіціяльні похорони, в яких узяли участь представники уряду. Як бувш. військовий мав почесну чету делегатів усіх варшавських полків, а як член партії — представників Польської Партії Соціялістичної. Іменем уряду промовляв на могилі міністр освіти, від письменників — Вячеслав Серошевський.

— **Зупинений поїзд.** Цими днями пасажири, які їхали в станиславівським поїзді, були сильно здивовані, що поїзд подався взад на стацію, замісць їхати вперед. Треба було кликати поліцію, щоби втихомирити один вагон, де робітники з Підлісніва робили собі порахунок із вуйтом з Микуличина, ціпками та ножами побиваючи гуцулів і деяких подорожніх. Два Хомини і Корніцкі із Станиславова, що були діяльними особами, відомі із неодної авантури, що завела їх не вперше до вязниці.

— **Король воздуха.** Такий новий титул дістав франц. летун Доре, що на берлінськім майдані змагався із нім. летуном Візельманом. Оба летуни виконали цілу низку акробатичних штукарств на власнім апараті і на апараті противника. Жюрі складалось із представників Чехословаччини та Голяндії і признало переможцем Доре, який одержав від управи берлінського майдану майстерну чашу.

— **Нова жидівська секта.** У Будапешті повстала нова жидівська секта, що вірить у... Христа. Називається вона „Союзом мадярських жидів віруючих у Христа" і має вже 4000 членів. Їх метою: затерти ріжниці між Старим і Новим Завітом, жидами і христіянами, силою любови ближнього. Членом цієї секти може стати кожний, хто вродився жидом, без огляду на те, чи прийняв уже чи христіянську віру та обряд. Основник цієї секти адв. д-р Дезидерій Фельдес заявляє, що в Америці, Англії, Франції та Німеччині є віддавна жиди віруючі в Христа.

— **Полтавський Державний Музей ім. Короленка.** В цьому році минає 35 років з дня організації одного з найвизначніших музеїв союзу — Полтавського Державного Музею імени Короленка. Музей засновано в 1891 році з ініціятиви професорів Докучаєва та Гурова, запрошених колишнім Полтавським Земством для досліджения ґрунту і геольоґічних робіт на Полтавщині. Понад 4000 експонатів з природи краю, зібраних дослідниками, лягли в основу музею. До 1906 року музей мав чисто природничий характер. Але потім до нього почали надходити окремі експонати на цілі збірки і музей поволі починає набувати значіння краєвого. Колекції музею склалалися з пожертв ріжних збирачів та дослідників краю. Зокрема великий подарунок понад 20.000 експонатів і 4.500 томів наукової літератури зробила в 1906 р. поміщиця Скаржинська з Лубень. Після того велику збірку подарував музеєві П. Бобровський — переважно колекції з природознавства (Крим, Кавказ, Середня Азія, Китай, Японія та Єгипет). До революції колекції музею містилися у Земській Управі, а частина в будинку Освіти ім. Гоголя. Підчас революції музей переведено до будинку колишньої Земської Управи, що являє собою чи не найкращий зразок української архитектури на території УСРР, збудований за проєктом професора Кричевського. Росписи в ньому робили художники Кричевський, Васильківський та Самокиш. Тепер музей має понад 200.000 музейних експонатів та 50.000 томів наукової літератури. Музей має відділи: природничий, побуту та ідеольоґії, техніки й економіки та соціяльно-політичний. Велику кількість експонатів зібрано в етнографічному відділі. Тут можна бачити увесь побут селянина Полтавщини. Є також речі панського побуту. Багато експонатів кустарних виробів. Музей має понад 1.000 килимів, між ними багато уніків. Так само великий відділ кераміки. Тут-же є невеликий відділ музичних інструментів. В історичному відділі зібрано портрети гетьманів гравюри Старої Полтави, велике число збірок лубочних малюнків козака Мамая, жупан і сорочка Кочубея, що були на ньому в день кари. В окремій кімнаті Гоголя зібрані речі письменника його переписка, варіянти творів тощо. В кімнаті славетних полтавців є портрети на фото-Котляревського, Мирного, Пчілки, Л. Українки, М. Драгоманова, М. Лисенка та інші. Тут-же зібрано й твори цих письменників та оригінали, що збереглися. За рік музей відвідало (екскурсії та окремі особи) 67.000 осіб, з них біля 10.000 селян. („Укр. Вісти".)

— **Подорож у невідоме.** Є ще поетичні люди на світі. У Парижі трапилась цими днями така пригода: до каси одного більшого залізничого двірця підходить панок і каже до панни-касієрки: „Маю до вас просьбу і хочу купити десь дімок на селі, а не знаю де. Лишаю вам вибір — дайте мені білет кудинебудь". Касієрка має гумор, усміхається і дає панкові білет до місця досить далеко віддаленого. На другий день панок вертається до каси: „Чи не ви дали мені вчора білет?" „Я. Чим можу вам служити?" — „Хочу вам подякувати, бо завдяки вам я купив чудесний домик у прегарній околиці. Я щасливий і хочу..." Молода касієрка бурмоче, „добре, добре", а за той час панок витягає з портфелю лист і передає їй. У листі більший банкнот на спомин. Заки совісна урядничка могла запротестувати, панок щез, не лишаючи свого прізвища ні адреси.

— **Літературний куток.** У Білгороді помер учора один із найбільших сербських поетів Борислав Данкович. Можна ствердити із рішучістю, що 99 прц. наших знавців літератури чує, на свій сором, це прізвище вперше. — У журналі „Норд унд Зід" появилась літературна стаття... нім. мін. закорд. справ Штреземана, про відношення Гетого до визвольних нім. воєн. Штреземан не піддержує легенди про ненависть Гетого до Наполеона. Його захоплення скінчилось, коли Наполеон став гнобителем Німеччини. Франц. критика висловлюється з признанням про критичний хист Штреземана. — Муринський журнал у Ню-Йорку „Опортюніті" оголосив нагороду 1000 дол. за найкраще оповідання написане негром; за короткий час зголосилось більш 1000 кандидатів на нагороду. — Відоме франц. видавництво Ґрассе почало нову бібліотеку п. з. „Контр-революційні книжки". — Поенкаре видав збірку виривків із своїх промов і афоризмів п. з. „Французькі слова".

— **Світова всячина.** Раковський не має охоти на посаду у Токіо, де ґрунт ще хиткіший як у Парижі. — Бельгійський уряд обмежує свою армію і військову службу. — Біля Штутґарту помер брат бувш. румунського короля князь Вільгельм Гогенцолерн, що не грав ніякої політ. ролі. — Румунський жандарм застрілив мадярського селянина, якого трупа найшли на мад. землі; інцидент матиме дипльоматичні наслідки. — Мексиканські бандити пірвали англійця Мічеля, директора вугляного тов., під загрозою смерти, коли не дістануть викупу 500 фунт. — Відомий теоретик тред юніонізму проф. Сідней Уеб покинув льондонський університет після 15 літ, викладаючи адміністраційне право. — У Севастополі наслідком землетрусу нема печей. — Франц. комуністи склали комітет з нагоди свята 10-ліття рос. жовтневої революції; 62 делеґатів на свято вже виїхало; 3 соціялістів, що приєднались до подорожі виключили з партії.

— **З кіна.** У кіні „Лев" „Острів засуджених", песа з дотепом, гумором і трагедією з підсонячних країв. Мільтон Сільс (100-проц. мущина!), красуня Бетті Бронсон і Ноаг Беррі.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку, Львів, Ринок ч. 10. І. пов. на щадничу книжечку ч. 7910.

З діяльности СУА.

Ряд сходин делеґатур Союзу українських адвокатів перед феріями покінчився сходинами делеґатур Тернопіль-Бережани, які відбулися дня 16. VII. в Тернополі в салі „Просвіти" при участи кільканацяти членів. На порядку дня була справа організації СУА., фахової преси і посмертного фонду. Після сходин виголосив адв. д-р Маріян Глушкевич реферат на тему: „Карне законодавство европейських держав по війні", який викликав, з уваги на актуальність теми і дуже гарне її оброблення великий інтерес у слухачів. Треба завважити, що відносини серед української палестри самого Тернополя від деякого часу не зовсім правильні і коректні. Можливо, що партійно-політична боротьба, яка опанувала саме українське громадянство Тернополя, опанувала теж і українських адвокатів, як безпосередньо заінтересованих членів поодиноких партій і груп. Не можна думати, щоби причиною цьому були моменти натури станово-конкуренційної. Сходини довели до деякого вияснення відносин і є надія, що вони згодом зовсім поправляться, що повинно лежати передовсім в інтересі самої української палестри.

Перше після ферій засідання Виділу СУА. відбулося дня 24. IX., а на порядку дня були ріжні актуальні справи, між іншим справа делеґатур Пов. суду С. II. у Львові і т. д. Намічено сходини делеґатур в Перемишлі, Сяноці, Самборі та в одному з міст Волині для делеґатури Волині, Холмщини, Полісся і Підляшша. Ці останні сходини надзвичайно важні, бо вони закінчать орґанізаційну працю СУА. на цілій українській території під Польщею.

Виділ СУА. вшанував память пок. адвоката Льва Максимовича зі Старого Самбора, а з уваги на катастрофу повені члени Виділу зложили 50 зол. передану до диспозиції Українського Комітету допомоги жертвам повені.

На днях має появитися 2-гий бюлетень СУА.

Поможім здвигнути дім-захист для українських письменників і журналістів у Ямній. Засвідчім ділом зрозуміння важкої культурної праці і виявім свою вдячність українським робітникам пера! Жертви слати на адресу: Львів, Підвале ч. 7., Земельний Банк Гіпотечний, книжечка ч. 1141.

Зі спорту.

„Україна"—„Ґрафіка" 2:0 (0:0).

В недільних змаганнях з „Ґрафікою", яка виявилася дружиною доволі слабою, мало зіграною і без ніяких замітніших талантів, „Україна" не показала видцям абсолютно нічого. Не кажучи вже про якунебудь комбінацію, якої ніяк не можна було в неї доглянутися, грачі „України" не завдавали собі навіть труду трохи живіше рушатися, але чекали, аж мяч прийде до них сам. Вийнятками були тільки Рак і Борсук, що працювали пильно й доцільно за всіх. Особливо Рак давався в знаки противникам, бо був просто всюди і прояснив неодну непевну ситуацію для української дружини. Воротар Барусевич не мав поля до попису, тому годі сказати, чи він тепер у добрій формі. Видимо недиспонований був Терлецький, а вже найгіршим показався дотеперішній воротар Трущ, що на провідника нападу абсолютно не надається. Жаль було просто дивитися на нього як на керманича нападу, такий був непорадний і нездарний! Про інших нема що згадувати, бо нічим не звернули на себе уваги. Обі брамки стрілила „Україна" з пробоїв. Видців ок. 400.

„Сокіл" (Станиславів)—**„Віс"** (Станиславів) **6:0** *(4:0)*.

Ці товариські змагання відбулися на грищі польського „Сокола" І. Обі дружини слабі, гра їх стояла очевидно на низькому рівні. Всеж таки українська дружина виявила щось у роді комбінації і була в ліпшій кондиції, тому легко перемогла слабоньку дружину станиславівських німців. Суддював п. Новицький.

Перегляд українських інвалідів.

Комунікат.

Лікарські оглядини й реєстрація інвалідів У. Г. А. відбудуться:

В суботу 29.X. ц. р. в Перемишлі у д-ра Приймн, Ринок 12, для інвалідів У. Г. А. з повітів: Перемишль, Мостиська, Судова Вишня, Лісько, Добромиль, Любачів і Ярослав. Години перегляду: від 1·30 до 3-ої і від 5-ої до 7-ої попол.

В неділю 30.X. ц. р. в Стрию в Т-ві „Сокіл" від год. 9·30 передпол. для повітів: Стрий, Сколе, Жидачів і Долина.

В четвер 3.XI. ц. р. в Коломиї в салі Народнього Дому, вул. Костюшка в год. 11. передпол. для повітів: Коломия, Косів, Снятин, Надвірна, Печеніжин і Городенка.

Кожний інвалід У. Г. А. обовязаний явитися до перегляду і принести з собою посвідку від парохіяльного уряду та читальні „Просвіти" або кооперативи про те, що є інвалідом У. Г. А. та потверджений громадським урядом виказ маєткового стану.

Управа УКТОНІ у Львові.

Оповістки.

Свято книжки в Станиславові. Філія „Просвіти" у Станиславові уладжує в неділю 30. жовтня ц. р. в салі українського „Сокола" в год. 3. попол. свято української книжки. На програму свята складаються: реферат голови „Просвіти" у Львові проф. Михайла Галущинського, хорові продукції „Станиславівського Бояна", деклямація проф. д-ра Костя Кисілевського і комедія І. Франка „Учитель", яку відіграють кращі сили всіх театр. гуртків повіту. Весь дохід на закупно мандрівних бібліотек.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.